

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסתואליד אלהואשלה

2282/25/פ

הצעת חוק דמי מחלה (תיקון – הצהרת מחלה), התשפ"ג–2023

תיקון סעיף 2 .1 בחוק דמי מחלה, התשל"ו–1976¹, בסעיף 2, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא :

"(ד) על אף הוראות לפי סעיף קטן (ג), מסר עובד למעסיקו הצהרה בכתב כי נעדר עקב מחלתו ותקופת ההיעדרות לא עלתה על שני ימי עבודה רצופים, לא יידרש העובד להמציא תעודת מחלה מאת רופא ; ואולם, עובד יהיה רשאי למסור הצהרה כאמור במקום תעודת מחלה לעניין שלושה ימי היעדרות בשנה לכל היותר."

דברי הסבר

על פי הדין כיום, עובד שחלה ונעדר מעבודתו בשל כך, נדרש להציג בפני מעסיקו תעודת מחלה החתומה בידי רופא, אף אם נעדר ליום אחד. דרישה חוקית זו מציבה קשיים רבים הן לעובד והן לרופאי הקהילה.

כידוע, רופאי הקהילה בכלל ורופאי המשפחה בפרט מטפלים בכל יום בעשרות מטופלים ונאלצים להתמודד יום-יום ושעה-שעה עם עומס אדיר. במקרים רבים הגעתו של מטופל המבקש אישור מחלה למרפאה איננה נדרשת, בייחוד כאשר מדובר במקרים קלים כגון צינון או גב "תפוס" (הפניות השכיחות ביותר לרופאי משפחה הן בנושא זה), המחייבים את המטופל לנוח בביתו. אין כל טעם בגרירת המטופלים למרפאות והכנסתם לתורים הארוכים במקרים כאלה, בוודאי כשאלה באים על חשבון זמנו של הרופא עם מטופלים אחרים. יתרה מזאת, קופות חולים כיום מאפשרות למטופל לבקש אישור מחלה בדיעבד באמצעות אתר האינטרנט של הקופה, כך שאם מדובר במחלה קצרה של יום עד יומיים, אין כל היגיון בבדיקת המטופל בשעה שכבר הבריא.

זאת ועוד, אין להכחיש כי לעיתים מבקשים עובדים לעשות שימוש ברופא כדי להיעדר מהעבודה מסיבה לא מוצדקת ובכך מעמידים את הרופא בסיטואציה לא נוחה תוך ניצול חובתו לפרטיות ולמתן אמון במטופלו. בשל כך, נכון לצמצם את היקף המקרים שבהם נדרש הרופא לקחת חלק במערכת יחסי העבודה של מטופליו.

¹ ס"ח התשל"ו, עמ' 206.

יוזכר כי לפני שנים מספר אישרה ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת תיקון לתקנות דמי מחלה (נהלים לתשלום דמי מחלה), התשל"ז-1976, לפיו תעודת המחלה לא תכלול את אבחון המחלה, וזאת מטעמים של פרטיות העובד. בהקשר זה טענו נציגי המעסיקים בכנסת כי השמטת אבחון המחלה מתעודת המחלה תקשה על בדיקת האותנטיות של האישור הרפואי. אם כן, הרי שכיום תעודת המחלה איננה מהווה אמצעי יעיל בעיני המעסיקים כאשר מדובר במחלות קצרות מועד כגון שפעת או התקררות בחורף.

לפיכך מוצע בזאת כי עובד יוכל לקבל תקופת ימי מחלה קצרת מועד של עד שלושה ימים בשנה ולא יותר מיומיים ברצף, שלגביהם יסתפק המעסיק בהצהרה בכתב על היעדרותו של העובד בגין מחלה ולא תידרש הצגתה של תעודת מחלה.

יוזכר כי על פי חוק דמי מחלה, התשל"ו-1976, אין המעסיק משלם לעובד דמי מחלה תמורת יום ההיעדרות הראשון ועבור היום השני והיום השלישי משתלם תשלום חלקי בלבד, כך שעלות ההצעה למשק איננה בלתי סבירה. כמו כן, תיקון זה יחול רק לגבי עובדים שאינם נהנים מתנאיו של הסכם קיבוצי או הסכם אישי הכולל ימי הצהרה, למשל כפי שקיים היום בתקשי"ר.

מבדיקה השוואתית שערכה ההסתדרות הרפואית בישראל (הר"י) בין מדינות מפותחות בעולם, עולה כי במרבית מדינות אלה לא נדרשים העובדים להציג אישורי מחלה כאשר מדובר בתקופת מחלה קצרת-מועד. במקרים כאלה נהוג להסתפק בהצהרת העובד על מחלתו תוך הגבלת מספר ימי ההצהרה הללו.

ביטול הדרישה להצגת תעודת מחלה כאשר מדובר במחלה קצרה ומעבר לשיטה של הצהרה בכתב, יחזקו את האמון בין העובד למעסיק ויצמצמו את האפשרות לעשות שימוש בטעמים רפואיים לכאורה כדי להיעדר מהעבודה.

מדובר בהצעה מאוזנת אשר תעלה בקנה אחד עם צרכי המערכת הרפואית וזאת מבלי לפגוע במערכת יחסי העבודה בישראל.

הצעת החוק נוסחה בסיוע האגף למשפט ומדיניות ציבורית של ההסתדרות הרפואית בישראל. הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת רועי פולקמן וקבוצת חברי הכנסת (פ/3227/20), על שולחן הכנסת העשרים ואחת על ידי חבר הכנסת רועי פולקמן (פ/49/21), על שולחן הכנסת העשרים ושתיים, על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת איתן גינזבורג (פ/104/22 ; פ/231/23 ; פ/1522/24) ועל ידי חברת הכנסת חוה אתי עטייה (פ/130/22 ; פ/230/23 ; פ/725/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת חוה אתי עטייה (פ/1983/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בשבט התשפ"ג (06.02.2023)